

ISBN 978-960-518-440-7

© 2016, Ι. Κ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ – ΟΡΜΥΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
« ΙΝΔΙΚΤΟΣ » ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Καλλιδρομίου 64, 114 73 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 210.88.38.007, e-mail: indiktos@indiktos.gr

ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ
ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΟΣΙΟ ΝΕΙΛΟ ΤΟΝ ΑΣΚΗΤΗ

Πρόλογος:
ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΕΣΣΟΓΑΙΑΣ & ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ

Ἐπιμέλεια κειμένου - Σχολιασμός:
ΙΕΡΟΝ ΚΟΙΝΟΒΙΟΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΟΡΜΥΛΙΑΣ

ΙΝΔΙΚΤΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ 2016

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐλεγε ὁ Ὅσιος Παῖσιος ὁ Ἁγιορείτης γιὰ τὴν ἀκολουθία τῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων: Ἀκόμη καὶ ἂν δὲν γνωρίζαμε τίποτα γιὰ τὸν ποιητὴ τῆς, τὸν Ἅγιο Νικόδημο, τὸ κείμενο αὐτὸ θὰ ἀρκοῦσε γιὰ νὰ ἀναγνωρίσουμε στὸ πρόσωπο τοῦ ὑμνογράφου ἓναν μεγάλο ἅγιο. Κάτι ἀνάλογο ἐπαναλαμβάνει ἡ Ἐκκλησία μας καὶ γιὰ τὸν συγγραφέα τοῦ βιβλίου τῆς *Κλίμακος*. Αὐτὸ κι ἐμεῖς ἀβίαστα ὁμολογοῦμε μελετώντας τὰ πραγματικὰ ἐμπνευσμένα κείμενα τοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ. Κείμενα μοναδικῶ βάρους, σπάνιας θεολογικῆς ζωντάνιας καὶ ἀκρίβειας, διεισδυτικὰ, γεμάτα ἐνθουσιασμό καὶ δύναμη, συνδυάζουν τὴν κηρυγματικὴ σφραγίδα μὲ τὴ θεολογικὴ ἐμπνευση, τὴ νεανικὴ φρεσκάδα μὲ τὴν ὠριμότητα τῆς γερωντικῆς σοφίας, τὴν αὐθεντικὴ παράδοση μὲ τὴν πρωτοτυπία, τὴ συνέπεια στὸν νόμο τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἐλευθερία τῆς χάριτός Του.

Ὁ Γέροντας δὲν ἀντλεῖ τὸ περιεχόμενο τῶν λόγων του ἀπὸ τὴν εὐφυΐα ἢ τίς σπουδές ἢ τίς φυσικὲς ικανότητές του. Ὁ λόγος του ἤχει μὲ τὴ δύναμη τῶν «ἐτέρων γλωσσῶν» τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἀντανακλᾷ τὸ «ἕτερον πρόσωπον» τοῦ Κυρίου στὸ Ὄρος τῆς Μεταμορφώσεώς Του, διότι προφανῶς ὁ ἴδιος ζεῖ τὴν ἑτερότητα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ βεβαιώνει τὴ μετοχὴ του εἰς τὴν «ὀθνεῖαν καὶ εὐπρεπεστάτην ἀλλοίωσιν» τῶν γνησίων ἀποδεκτῶν τοῦ θείου φωτισμοῦ.

Ὅταν ὀμιλεῖ γιὰ τὴν προσευχή, δὲν ὀμιλεῖ περιγραφικὰ γι' αὐτὴν οὔτε μὲ πυκνὲς ἀναφορὲς στοὺς πατέρες καὶ τὴν παράδοση, ἀλλὰ ἐκφράζεται ὡς ὁ ἴδιος «ἀδιαλείπτως προσευχόμενος». Ὅταν ἀναφέρεται στοὺς ἁγίους, δὲν περιγράφει πρότυπα ἄλλων ἐποχῶν ἢ ἐνὸς ἄλλου κόσμου, ἀλλὰ καταθέτει μαρτυρία πὺ φανερώνει οἰκειότητα καὶ κοινωνία. Εἶναι τόσο οἰκεῖος μὲ τὴν θεία ἑτερότητα! Γι'

αὐτὸ καὶ διαβάζοντας τὰ σχόλιά του γιὰ τοὺς ἁγίους, νοιώθεις ὅτι ὄχι μόνον δὲν τοὺς ἐπαναλαμβάνει, ἀλλὰ τοὺς ἀναδεικνύει καὶ συχνὰ τοὺς συμπληρώνει.

Ἄλλὰ καὶ ἡ σχέση του μὲ τὸ μυστήριον εἶναι ἀποκαλυπτική. Αὐτὸ πού ποθεῖ τοῦ εἶναι πιὸ γνωστὸ καὶ οἰκεῖο ἀπὸ αὐτὸ πού ἔχει ἀποτάξει ἀπὸ τὴ ζωὴ του. Καθὼς περιγράφει τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, διαπιστώνεις ὅτι ἡ κοινωνία τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν Του τοῦ εἶναι πιὸ ζωντανὴ ἀπὸ τὴ μετοχὴ καὶ γνώση τῶν λεπτομερειῶν τοῦ κτιστοῦ κόσμου. Ὅρα περισσότερο τὰ μυστικά τοῦ ἀοράτου κόσμου ἀπὸ ὅσο βλέπει τὴν ἀπάτη τῆς ὁρατῆς καθημερινότητας. Ἀγαπᾷ περισσότερο τὴν ἀλήθεια τῶν ὄντων παρά τὴν πραγματικότητα τῶν γεγονότων. Ἀγγίζει τὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ ζεῖ τὴν αἰωνιότητα. Στὴ ζωὴ του περισσεύουν τὰ σημεῖα τῶν θεοφανειῶν καὶ σπανίζουν οἱ ἀποδείξεις τῆς στενῆς λογικῆς. Ὁ λόγος του δὲν ἔχει τὴν ψυχρότητα τῶν λογικῶν συνειρμῶν, ἀλλὰ ξεχειλίζει ἀπὸ τὴ ζεστασιὰ τῶν ζωντανῶν ἐμπειριῶν τῶν θείων ἐμφανίσεων.

Στὴν παρούσα ἔκδοσις, ὁ Γέροντας Αἰμιλιανὸς δὲν ἀρκεῖται μόνον σὲ μιὰ ἀπλή μετάφρασις τοῦ κειμένου τοῦ Ὁσίου Νεῖλου, οὔτε σὲ μιὰ διδακτικὴ ἀνάλυσί του. Οὔτε πάλι περιορίζεται στὴν περιγραφή τοῦ τρόπου καὶ τῆς μεθόδου τῆς προσευχῆς, ἀλλὰ χρησιμοποιώντας τὸν πλοῦτο τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας ἀποκαλύπτει τὴν οὐσία καὶ τὸ πνεῦμα τῆς προσευχῆς [βλ. σ. 152] καὶ γενικότερα ἀναδεικνύει τὸ βάθος τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Δὲν εἶναι καλὸς διδάσκαλος· εἶναι ἀληθινὸς μυσταγωγός.

Ἡ προσευχὴ δὲν εἶναι «φτωχόλογα οὔτε νοήματα οὔτε ὅσα αἰσθανόμαστε οὔτε τὰ κρινολούλουδα τῶν καρδιῶν μας» [βλ. σ. 152], οὔτε «σκέψεις καὶ τρόποι καὶ συστήματα λογικά» [βλ. σ. 186], ἀλλὰ εἶναι «ἡ προσδοκία τοῦ ἀοράτου καὶ ἀοράτως ἐρχομένου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Θεοῦ» [βλ. σ. 210], εἶναι «ἀνάληψις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ὑπὸ τῶν πετερίγων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἐπιβαῖνον τὸ πνεῦμα ἔρχεται σὲ συνάφεια μὲ τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν» [βλ. σ. 154].

Ὁ Γέροντας καταφεύγει συχνὰ στὴν ἐτυμολογία τῶν λέξεων, τὴν ὁποία συνδέει καὶ ἑναρμονίζει μὲ τὸ πνευματικὸ νόημα τῶν λόγων τοῦ ἁγίου καὶ τὸ ἐπαυξάνει (βλ. σ. 186: «ἐπεικῶς < ἐπὶ + ἔοικα»). Ἐπίσης, ἐξετάζει λεπτομερῶς τὸ ἐννοιολογικὸ βάθος τῶν λέξεων καὶ ἐπεκτείνει τὰ νοήματά τους, ἔτσι ὥστε νὰ διαφωτίζεται τὸ κείμενο μὲ ἓνα πολὺ ἰδιαιτέρο τρόπο, νὰ διευρύνεται ὁ ἐσωτερικὸς μας κόσμος καὶ νὰ παρακινεῖ τὴν ψυχὴ μας πρὸς νέες κατευθύνσεις, ὑποδεικνύοντάς την πῶς «νὰ ἐφεδρεῖ» [βλ. σ. 206]. Αὐτὰ τὰ δύο στοιχεῖα ἐξυψώνουν καὶ πλατύνουν τὸ κείμενο ἀκόμη περισσότερο —πράγμα πού ἐπιδρᾷ εὐεργετικά καὶ στὴν ψυχὴ τοῦ ἀναγνώστη—, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπλουτίζουν μὲ τὴν εἰκόνα, τὰ χαρακτηριστικά, τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν ἐμπειρία τοῦ Γέροντος. Στὸ βιβλίον αὐτὸ φαίνεται ἡ σοφία τοῦ ὁσίου Νείλου μὲ ἐνάργεια, διακρίνεται ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς μὲ ζωντάνια καὶ σαφήνεια, στὸ βάθος ὅμως κάθε λέξης καὶ κάθε σελίδας ἀποτυπώνεται ἡ φωτισμένη μορφή τοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ μὲ περισσὴ εὐγένεια καὶ πλεονάζουσα χάρι.

Μέσα ἀπὸ τὸ βιβλίον διαφαίνεται ὅτι εἶναι βαθὺς γνώστης τῶν κρυφῶν πτυχῶν τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τῶν ἀφανῶν καὶ φανερῶν παθῶν, καθὼς καὶ τῶν λεπτῶν τρόπων τῆς λειτουργίας τους. Περιγράφει αὐτὴν τὴν γήινη πραγματικότητα τοῦ ἀνθρώπου μὲ τίς πτώσεις του, τὴν ὑποδούλωσή του στὸ ἐγώ, φέροντας παραδείγματα ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν μὲ τόσο ἄμεσο τρόπο, πού σὲ ὀδηγεῖ σὲ ἐσωτερικὴ ἀποκάλυψη καὶ προσωπικὴ ἐξομολόγησι· σοῦ ἀποκαλύπτει πολὺ οἰκεῖα στοιχεῖα τοῦ ἐσωτερικοῦ σου, σὲ βοηθεῖ νὰ τὰ ἀναγνωρίσεις καὶ τελικὰ νὰ τὰ ὁμολογήσεις μέσα σου.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Συγχρόνως όμως, μέσα από την έρμηνεία του κειμένου περιγράφει τόσο βιωματικά και την οὐράνια προοπτική του ἀνθρώπου, τὴ δυνατότητά του νὰ κοινωνήσει καὶ νὰ ἐνωθεῖ μὲ τὸν Θεὸ μέσα ἀπὸ τὴν καθαρὴ προσευχή, ἔτσι ὥστε τὸ βιβλίον νὰ γίνεται πηγὴ ἔμπνευσης, ἀφύπνισης καὶ προτροπῆς νὰ στρέψει ὁ καθένας μας τὴν ἐσωτερικὴ του διάθεση ὀλοκληρωτικὰ πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση. Μέσα ἀπὸ βιωματικὲς ἐκφράσεις καὶ δυναμικὲς εἰκόνες παρουσιάζει τὴν κοινωνία τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ χαρὰ τῆς τόσο ἐκφραστικά. Γράφει: «Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ ρόλος καὶ ἡ ὁμορφία ἐνὸς μοναχοῦ: νὰ κάθεται καὶ νὰ κοιτάζῃ τὸν βασιλιά. Ὁ μοναχὸς παρέχει ὅλη τὴν ἀσφάλεια καὶ ὅλη τὴν ἄνεσι καὶ ὅλη τὴν ὁμορφία στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ὅταν εἶναι ἐνωμένος μὲ τὸν Θεὸν ὄχι μόνον διὰ τῆς ψαλμωδίας του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς χορωδίας τῆς καρδίας του...» [βλ. σ. 213].

Ὁ Γέροντας «τὰ ἄνω ζητεῖ, τὰ ἄνω φρονεῖ, οὐ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» καὶ ὁδηγεῖ μὲ τὸν λόγο του τὸν κάθε ἀναγνώστη στὸν πόθο «τοῦ ἐν οὐρανοῖς πολιτεύματος» καὶ στὴν διὰ τῆς καθαρᾶς προσευχῆς μετοχή τοῦ «εἰσπηδῶντος ἐν ἡμῖν» [βλ. σ. 220] καὶ «ἐκπορθοῦντος ἡμᾶς» [βλ. σ. 221] καὶ «κατακτῶντος ἡμᾶς» [βλ. σ. 217] Κυρίου καὶ Θεοῦ μας. «Αὐτὸν προσκυνήσωμεν καὶ δοξολογήσωμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας» [βλ. σ. 280].

Νικόλαος
Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ στὸν *Περὶ Προσευχῆς Λόγον* τοῦ ὁσίου Νεῖλου τοῦ Ἀσκητοῦ, ἡ ὁποία συνιστᾷ τὸ περιεχόμενο τοῦ παρόντος τόμου, ἀποτελεῖ τὴν ἀπαρχὴ τῶν ἐρμηνευτικῶν κατηχήσεων τοῦ σεβαστοῦ Γέροντος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Σίμωνος Πέτρας καὶ στὸ Ἱερὸ Κοινόβιο Εὐαγγελισμοῦ Ὁρμουλίας.

Οἱ ἐν λόγῳ κατηχήσεις ἔλαβαν χώρα τὸ ἔτος 1975, ὃ δὲ σχολιασμός τους γίνεται ἐπιλεκτικὰ ὡς πρὸς τὰ κεφάλαια καὶ τίς παραγράφους.

Ἀπὸ τὸ ἀρχικὸ κείμενο ἀπαλείφθηκαν τὰ στοιχεῖα τοῦ προφορικοῦ λόγου, τυχὸν ἐπαναλήψεις, καθὼς καὶ εἰδικώτερες ἀναφορὲς τοῦ Γέροντα στὰ πνευματικὰ του τέκνα. Διατηρήθηκαν ὅμως ὁ ρυθμός, καθὼς καὶ οἱ γλωσσικὲς καὶ συντακτικὲς ἰδιομορφίες, στοιχεῖα σημαντικὰ γιὰ τὴν κατανόησι τῶν λόγων τοῦ Σεβαστοῦ Γέροντος.

Μὲ τὴν ἐρμηνεία αὐτὴ ὁ Γέροντας ἐκτυλίσσει ἐνώπιόν μας μὲ καταφανῆ διεισδυτικότητα τὰ περὶ προσευχῆς βιώματα τοῦ ὁσίου Νεῖλου, ποθῶντας νὰ μᾶς κἀνη μετόχους αὐτῶν καὶ ἐραστὰς τῆς ἀληθοῦς προσευχῆς.

Ἐλπίζομε καὶ τὸ εὐχόμεστε ἡ παροῦσα ἔκδοσις νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὸν τὸν πόθο του στὸν κάθε ἀναγνώστη.

I.K.O.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΟΣΙΟ ΝΕΙΛΟ ΤΟΝ ΑΣΚΗΤΗ

1

Ἐὰν μελετήσωμε τὴν διδασκαλία τῶν περὶ προσευχῆς κεφαλαίων τῶν ἀποδιδομένων στὸν ὄσιο Νεῖλο τὸν Ἀσκητῆ, θὰ δοῦμε ὅτι ἀνταποκρίνεται ἱκανοποιητικὰ στὸν χαρακτῆρα καὶ στὴν διδασκαλία του, ἐν τούτοις διαπιστώνεται καὶ σχετικὴ ἀπόχρωσις. Τὸ πιθανώτερο εἶναι ὅτι τὰ κεφάλαια αὐτὰ ἀνήκουν στὸν Εὐάγριο τὸν Ποντικὸ, μία μεγάλη προσωπικότητα, ἡ ὁποία ἔζησε ἀσκητικώτατη ζωὴ. Ἡ διδασκαλία του, ἡ γραπτὴ καὶ ἡ προφορικὴ, καὶ ἡ ἐν γένει πνευματικὴ δραστηριότης του ἔπαιξαν σημαίνοντα ρόλον στὴν ἀσκητικὴ καὶ μυστικὴ ἐργασία τῆς ψυχῆς. Θὰ ἦταν μεγάλη ἀπώλεια, ἂν δὲν εἶχαμε τὰ ἔργα τοῦ Εὐαγρίου τοῦ Ποντικοῦ.

Προτοῦ διαβάσωμε τὸ πρῶτο κεφάλαιο, ἃς δοῦμε τὴν τελευταία φράσι τοῦ προλόγου:

Προσεύχων ὑπὲρ τοῦ ἀρρωστοῦντος ὅπως ὑγιάνη, καὶ ἄρας τοῦ λοιποῦ τὸν κράββατον, περιπατήσῃ¹, χάριτι Χριστοῦ.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε ὅτι ὅλοι μας εἴμαστε ἀρρωστοὶ στὴν ψυχῇ. Ὁ καθένας μας εἶναι ἓνας μεγάλος ἀρρωστος, διότι δὲν ἔχει τὴν υἰεΐα καὶ τὴν ἀρτιμέλεια τῶν πνευματικῶν δυνάμεών του, γιὰ νὰ σταθῇ ὄρθιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ «ἐνώπιος ἐνωπίω»² νὰ δύναται νὰ συνομιλῇ μαζί Του καὶ νὰ ζητῇ, νὰ λαμβάνη καὶ νὰ κατέχη.

Προσεύχων ὑπὲρ τοῦ ἀρρωστοῦντος ὅπως ὑγιάνη, καὶ ἄρας τοῦ λοιποῦ τὸν κράββατον, περιπατήσῃ, χάριτι Χριστοῦ. Εἶναι ὠραιό-

1. Μάρκ. 2, 11.

2. Ἐξ. 33, 11.

τατη ἡ εἰκόνα, τὴν ὁποία χρησιμοποιοῖ ἐδῶ ὁ ὅσιος, ἀπὸ τὴν γνω-
στῆ εὐαγγελικὴ περικοπὴ τοῦ παραλύτου³. Θὰ μπορούσαμε καὶ
ἐμεῖς τόσο ἐμφανῶς νὰ γίνουμε καλὰ, ὥστε νὰ σηκώσωμε τὸ
κρεβάτι μας· ἀλλὰ δὲν γίνεται αὐτό, ἐὰν δὲν παρουσιασθῇ ὁ ἴδιος
ὁ Χριστὸς καὶ μᾶς πῆ: Ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἐξῆς ἔχεις τὴν υἰεία σου,
«μηκέτι ἀμάρτανε»⁴, «ἄρον τὸν κρέβατόν σου καὶ περιπάτει»⁵.
Εἶναι τὸ μόνο, πού θὰ μπορούσαμε νὰ ζητᾶμε ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ἡ πρόσληψις τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ οὐσιαστικὴ συμμε-
τοχὴ μας στὴν ζωὴ τοῦ Θεοῦ ἐπιτελεῖται στὴν θεία λειτουργία.
Ἄνευ θείας λειτουργίας, εἶναι ἀδύνατον κανεὶς νὰ καταλάβῃ ἢ νὰ
ἐνεργήσῃ καὶ προσευχὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ. Ἀλλὰ ἡ οἰκειοποίη-
σις τῆς χάριτος, ἡ μυστικὴ συμμετοχὴ καὶ ἡ δυνατότης τοῦ με-
τέχειν σὲ αὐτὴν ἐπιτελεῖται στὴν προσευχῇ, διότι ἡ προσευχὴ
εἶναι ὁ προσωπικὸς ἀγώνας, πού κάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν Θεόν.

Ἡ θεία λειτουργία, κατὰ κάποιον τρόπο, προσωποποιοῖ τὸν
Θεὸν καὶ μᾶς τὸν καθιστᾶ παρόντα, ἐνῶ ἡ προσευχὴ αὐτὸν τὸν
παρόντα Θεὸν τὸν κάνει δικό μας Θεόν. Ἡ θεία λειτουργία μᾶς
ἐνώνει ἄμεσα μὲ τὸν Θεόν, μᾶς κάνει μέλη τοῦ σώματος τοῦ
Χριστοῦ. Εἶναι δυνατόν ὅμως ἓνα μέλος νὰ μὴν ἀπορροφᾷ τοὺς
χυμούς, νὰ μὴν ἐνεργῇ στὴν ζωὴ του τὸ χριστοειδὲς ἀξίωμα πού
ἔλαβε. Μὲ τὴν προσευχῇ ἐπιτυγχάνομε τὴν προσωπικὴ οἰκείωσι
μὲ τὸν Θεόν καὶ δημιουργοῦμε τίς κατάλληλες συνθήκες, οὕτως
ὥστε ἡ χριστοειδεία, τὴν ὁποία ἐλάβαμε, νὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ μᾶς
κάνῃ νὰ ἐπιτυγχάνομε καὶ τὴν θεραπεία μας καὶ τὴν ἀνύψωσί
μας, καὶ ἔτσι νὰ μὴν εἶναι εἰς μάτην ἡ καθημερινὴ μας πίστις.

Πηγαίνεις στὴν ἐκκλησία καὶ κοινωνᾷς; πῆρες Χριστόν. Καὶ

3. *Μάρκ.* 2, 3 κ.ε.

4. *Ἰω.* 5, 14.

5. *Μάρκ.* 2, 11.

ἂν ἀκόμη τὸ μυαλό σου ἦταν ἀλλοῦ, ἦσουν μέλος τοῦ Χριστοῦ. Τί κατάφερες ὅμως, παρ' ὅτι ἔγινες μέλος τοῦ Χριστοῦ; Γιὰ νὰ ἔχης δικαίωματα ὡς μέλος τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ τὰ ἀποκτήσης στὸν στίβο τῆς προσευχῆς. Ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ ἀνά πᾶσαν στιγμὴ ἀτμόσφαιρά μας, ἡ δὲ θεία λειτουργία εἶναι κατ' ἐξοχὴν κόμποι στὸ σχοινὶ τῆς ζωῆς μας ποὺ μᾶς συνδέουν μὲ πολλοὺς τρόπους καὶ πολλὰς φορές μὲ τὸν Θεόν.

Ἐὰν ὄντως καταλαβαίνομε ὅτι εἴμεθα ἄρρωστοι καὶ πρέπει νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἄρωμε καὶ ἐμεῖς τὸν κράββατόν μας, τότε δὲν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία ὅτι αὐτὸ θὰ γίνη· εἶναι ἡ μόνη βασικὴ προϋπόθεσις, ποὺ βάζει ὁ Θεὸς γιὰ τὴν ἀκοή τῶν προσευχῶν μας: νὰ ἀποβλέπωμε σὲ Αὐτὸν καὶ νὰ πιστεύωμε ἀδιακρίτως ὅτι αὐτὸ θὰ ἐπιτελεσθῇ, ὅχι ὅτι μπορεῖ νὰ ἐπιτελεσθῇ. Συνήθως ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Θεὸν πράγματα τὰ ὁποῖα ἐμεῖς πιστεύομε ὅτι μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθοῦν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς δὲν μᾶς δίνει καμία ὑπόσχεσι γι' αὐτά, διότι δὲν μᾶς εἶναι ἀπαραίτητα καὶ θὰ μπορούσαμε καὶ νὰ μὴν τὰ ζητήσωμε.

Παραδείγματος χάριν, ἔχω ἓναν δικό μου ἄνθρωπο ἄρρωστο καὶ προσεύχομαι νὰ τὸν κἀνῃ ὁ Θεὸς καλά· ἢ προσεύχομαι νὰ πετύχω στίς ἐξετάσεις μου, γιὰ νὰ πάρω ἐπὶ τέλος τὸ πτυχίό μου, ἢ νὰ μοῦ χαρίσῃ ὁ Θεὸς τὴν ὑγεία μου ἢ νὰ μὲ φωτίσῃ ἂν πρέπει νὰ γίνω μοναχός. Ἔχω τὸ δικαίωμα —ἔστω καὶ ἂν ἀμφιβάλλω— νὰ προσεύχωμαι, πιστεύοντας ὅτι ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ κἀνῃ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ θαῦμα. Μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ μὴν τὸ κἀνῃ, μπορεῖ ποτὲ νὰ μὴ μὲ φωτίσῃ γι' αὐτὸ τὸ ὁποῖον ζητῶ, διότι κακῶς τὸ ζητῶ· δὲν ἔχω δηλαδὴ λόγον νὰ ζητῶ νὰ μὲ φωτίσῃ ὁ Θεὸς ἂν πρέπει νὰ γίνω μοναχός. Ἡ μπορεῖ νὰ μὴ μοῦ δώσῃ τὴν θεραπεία τῆς ἀσθενείας μου, ἀλλὰ νὰ μοῦ δώσῃ ἓνα μεγαλύτερο χτύπημα καὶ νὰ γίνω χειρότερα. Ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμι νὰ μοῦ δώσῃ τὴν ὑγεία, ἀλλὰ θὰ μοῦ τὴν δώσῃ; Εἶναι ὑπόθεσις δυνάμεως ἢ ἀδυνα-

μίας μου. Ἄν εἶμαι δυνατός, τὸ πιθανώτερο εἶναι πὼς δὲν θὰ μοῦ δώση τὴν ὑγεία· ἂν εἶμαι ἀδύνατος, μπορεῖ κατὰ συγκατάβασιν νὰ μοῦ τὴν δώση.

Στὰ ἀνωτέρω χωράει τὸ μπορεῖ, δηλαδὴ τὸ δύναται ὁ Θεός. Ὅσα ὅμως ἀποτελοῦν ἀναγκαῖες πνευματικὲς προϋποθέσεις, γιὰ ὅσα ζητεῖ ὁ Θεός νὰ προσευχώμαστε, αὐτὰ ἀπαιτοῦν τὴν ἀλόγηστη, τὴν ἀδιάκριτη πίστι μας. Πιστεύω ὅτι ὁ Θεός θὰ μοῦ δώση φωτισμόν, ἔλλαμψιν, ὄχι ὅμως γιὰ νὰ γίνω μοναχός. Πιστεύω ὅτι ὁ Θεός θὰ μοῦ συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτία. Πιστεύω ὅτι ὁ Θεός θὰ μὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ πάθος. Ἄν δὲν πιστεύω ὅτι θὰ μοῦ τὰ κάνῃ αὐτά, καὶ ὄχι ὅτι μπορεῖ νὰ μοῦ τὰ κάνῃ, δὲν πρόκειται νὰ πάρω καμία ἀπολύτως ἀπάντησι.

Μπορεῖ βέβαια νὰ ἔχωμε κάποιον πειρασμό· ἄλλο ὅμως ὁ πειρασμός καὶ ἄλλο τὸ πάθος. Τότε ἔχομε ἰδιάζουσες περιστάσεις θείας οἰκονομίας. Παραδείγματος χάριν, ἔχομε κάποιον ὁ ὁποῖος χτυπιέται ἀπὸ πειρασμὸν ἠθικῆς· δὲν σημαίνει πὼς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἅγιος ἢ πὼς εἶναι ἐμπαθής. Ἐὰν πιστεύωμε κάτι τέτοιο, αὐτὸ ἔρχεται σὲ σύγκρουσι μὲ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἄρνησις τῆς πίστεώς μας πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ «πιστὸς ὁ Θεός»⁶. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, καὶ ἂν ἔχομε ὀρισμένους περιπτώσεις διαφορετικὲς, ἀνάλογα μὲ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἁγίου, δὲν ἀναιροῦν τὸν γενικὸ νόμο.

«Πάντα ὅσα ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες», θὰ σᾶς τὰ δώσω, λέγει ὁ Κύριος⁷. Ἀλλὰ εἶπαμε μὲ ποία ἔννοια καὶ γιὰ ποιά πράγματα μποροῦμε νὰ ἔχωμε βεβαιότητα. Δὲν μπορῶ νὰ πῶ, Θεέ μου, σὲ παρακαλῶ, ἀξίωσε νὰ εἶναι στήν κουρά μου καὶ ὁ ἀδελφός μου πού εἶναι στήν Ἀγγλία, καὶ νὰ πιστεύω ὅτι θὰ

6. Α' Κορ. 1, 9 κ.ἀ.

7. Ματθ. 21, 22.

ἔρθῃ. Δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος ὁ Θεὸς νὰ σκύψῃ ἐκεῖ. Μπορεῖ βέβαια νὰ τὸ κάνῃ, μπορεῖ νὰ τὸν πάρῃ ἀπὸ τὸν ὠκεανὸ καὶ νὰ τὸν φέρῃ ἐδῶ. Ἀλλά, γιατί νὰ τὸ κάνῃ; Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο. Ἡ ἐγὼ νομίζω ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γίνῃ τὸ στομάχι μου καλὰ καὶ προσεύχομαι, ἀλλὰ ὁ Θεὸς μοῦ λέγει, «ἡ δύναμίς μου ἐν τῇ ἀσθενείᾳ σου τελειοῦται»⁸. Ἄρα πάντα τὸ αἴτημά μας πρέπει νὰ ἀναφέρεται σὲ πνευματικὸ θέμα, διότι αὐτὸ ποῦ ἔχει σημασία εἶναι ἡ σχέσις μας μὲ τὸν Θεόν.

Μὲ αὐτὴν τὴν πίστι, ἃς δοῦμε τὸ πρῶτο κεφάλαιο.

Εἴ τις βούλοιο τὸ εὐῶδες θυμίαμα σκενᾶσαι, τὸν διαφανῆ λίβανον καὶ τὴν κασσίαν καὶ τὸν ὄνυχα καὶ τὴν στακτὴν, ἐξ ἴσου συνθήσει κατὰ τὸν νόμον⁹. Ταῦτα δὲ ἐστὶν ἡ τετράς τῶν ἀρετῶν. Ἐὰν γὰρ πληρέσταται καὶ ἴσαι τηγάνουσι, οὐ προδοθήσεται ὁ νοῦς. [1]

Ἐὰν θέλῃς, λέγει ὁ ὅσιος Νεῖλος, νὰ κατασκευάσῃς εὐῶδες θυμίαμα, θὰ χρησιμοποιήσῃς λίβανον, κασσία, ὄνυχα καὶ στακτὴ, ἀρωματικὰ πολυτίμα ὑλικά, τὰ ὁποῖα κάνουν τὸ θυμίαμα τέλειο. Ὅμοίως, ἐὰν θέλῃς ἡ προσευχή σου νὰ ἀνάγεται στὸν οὐρανὸ καὶ νὰ εἶναι εὐπρόσδεκτο θυμίαμα καὶ ἔπαρσις τῶν χειρῶν σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ἔχῃς τὶς ἀνωτέρω εὐῶδεις οὐσίες, ποῦ τυποῦν τὶς τέσσαρις ἀρετές. Δηλαδή μπορεῖς νὰ προσεύχεσαι: ἂν θέλῃς ὅμως νὰ ἔχῃ ἡ προσευχή σου πνευματικὴ δύναμι, τουτέστι νὰ σὲ ἐνώνῃ μὲ τὸν Θεόν, νὰ σὲ σηκώνῃ ἀπὸ τὴν γῆ, ὥστε καὶ σὺ νὰ μπορῆς νὰ αἴρῃς τὸν κράββατόν σου, τότε πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃς τὴν τελειότητα, νὰ ἔχῃς τὴν πληρότητα, τὴν τετράδα τῶν ἀρετῶν.

Διὰ τῆς τετράδος τῶν ἀρετῶν —ποῦ εἶναι ἡ ἀνδρεία, ἡ φρόνη-

8. Β' Κορ. 12, 9.

9. Πρβλ. Ἐξ. 30, 34.

σις, ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία ἢ ἡ γνῶσις— προφανῶς ἔχομε μία ἀπὴρήσι κλασσικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἀντιλήψεων. Ἀργότερα αὐτὴ ἡ τετράδα ἀντικαταστάθηκε μὲ τὴν εὐαγγελικὴ ἀγάπη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ πλήρωμα τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ὅλου τοῦ νόμου¹⁰, ἐπικουρεῖται δὲ ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὴν διάκρισι καὶ ἀνέρχεται διὰ τῆς προσευχῆς. Δηλαδή στὴν πνευματικὴ ζωὴ ἐπεκράτησε νὰ περιλαμβάνη ἡ τετράδα κατ' ἀρχὰς τὴν ἀγάπη, τὴν κορυφαία καὶ τέλεια ἀρετὴ, τὴν προσευχὴ, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ὑφίσταται τίποτε, τὴν ταπεινώσι, ἡ ὁποία εἶναι ὑποποιοῦς καὶ στήριγμα, γιὰ νὰ μὴν πέση ὅλο τὸ οἰκοδόμημα, καὶ ἐν τέλει τὴν διάκρισι, χωρὶς τὴν ὁποία τὰ πάντα ἀποβαίνουν εἰς ζημίαν. Ἄν κάποιος δὲν ἔχη πνευματικὴ διάκρισι, καὶ προσευχὴ νὰ κάνη, καὶ ἀγάπη καὶ ταπεινώσι νὰ ἔχη, κακὸ θὰ βγάλῃ, διότι ἡ διάκρισις μᾶς δείχνει τὸ πῶς πρέπει νὰ κινῆται κάθε ἀρετὴ καὶ κάθε νόημα στὴν ψυχὴ μας.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάκρισις εἶναι δυσχερεστάτη ἀρετὴ καὶ δὲν παρέχεται στὸν ἄνθρωπο ἀνάλογα μὲ τίς ιδιότητες καὶ τίς δυνατότητές του ἀλλὰ εἶναι χάρισμα τοῦ Θεοῦ —δηλαδή δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ, ἀποφασίζω νὰ γίνω διακριτικός—, γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας ξεπέρασε τὴν δυσκολία αὐτὴ, μὲ τὸ νὰ τοποθετήσῃ στὴν θέσι τῆς διακρίσεως τὸν διακριτικὸ Γέροντα, ἐνώπιον τῆς κρίσεως τοῦ ὁποίου ὑποχωρεῖ κάθε δικαιοσύνη καὶ ἀλήθεια καὶ γνώμη. Ἡ ἀγάπη λοιπόν, ἡ προσευχὴ, ἡ ταπεινώσις καὶ ἡ διάκρισις εἶναι ἡ συνήθης τετράς.

Ἐδῶ ὅμως ἔχομε τὴν παλαιότερη τετράδα, διότι ξέρομε πολὺ καλά ὅτι ὁ Εὐάγγελος ἦταν ἐπηρεασμένος ἀπὸ φιλοσοφικὲς ἀντιλήψεις, καὶ πρώτη ἀρετὴ εἶναι ἡ ἀνδρεία. Χωρὶς ἀνδρεία, δὲν μπορούμε νὰ ἔχομε πνευματικὴ ζωὴ. Γι' αὐτὸ ὁμιλοῦμε περὶ τοῦ

10. Ρωμ. 13, 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	7
ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ.....	11
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	13

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΟΣΙΟ ΝΕΙΛΟ ΤΟΝ ΑΣΚΗΤΗ

1 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 1-6, 15, 16, 10.....	17
2 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 7-9, 11-16, 20, 18.....	53
3 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 21, 27, 29-32, 39, 40.....	79
4 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 42-44, 46, 50.....	103
5 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 49, 52-56, 58, 60, 59, 62-67.....	119
6 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 70-73, 75-80.....	145
7 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 82-88, 101.....	185
8 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 89, 91, 94, 96-97, 100, 105-106, 108, 111-112, 110, 113, 115, 117-118, 120-126.....	223
9 - ΚΕΦΑΛΑΙΑ 133, 136-137, 139, 142, 148-149, 153.....	255

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Α. ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ.....	283
Β. ΠΙΝΑΞ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ.....	287

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΛΙΑ
ΝΟΥ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΟΥ ΠΕΡΙ
ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ-ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ
ΟΣΙΟ ΝΕΙΛΟ ΤΟΝ ΑΣΚΗΤΗ ΜΕ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΙΕΡΟΥ
ΚΟΙΝΟΒΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕ
ΤΗΘΗΚΕ & ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΟΥ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤ
ΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ Α.Ε. ΚΑΙ ΒΙΒ
ΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΩΑΝ
ΝΗ ΚΑΤΣΙΜΠΑ ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ
ΤΟΥ 2016 ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΙΝΔΙΚΤΟΣ

Ἀριθμὸς Ἐκδόσεως: 390

Α' Ἐκδοσι: Νοέμβριος 2016

Ἀντίτυπα Α' Ἐκδόσεως: 3.000

ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΣΤΗΝ ΙΝΔΙΚΤΟ

- **ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ**
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΒΒΑ ΗΣΑΪΑ
- **ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΝΗΨΕΩΣ**
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΗΣΥΧΙΟ
- **ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΟΔΟΣ**
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΒΙΟ ΤΟΥ ΘΣΙΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ΤΟΥ ΚΑΛΑΒΡΟΥ
- **ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ**
ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΚΑΙ ΟΡΑΣΙΣ ΘΕΟΥ
- **ΖΩΗ ΕΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙ**
- **ΑΓΑΛΛΙΑΣΩΜΕΘΑ ΤΩ ΚΥΡΙΩ**
- **ΝΗΠΤΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ**
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΘΣΙΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΑΝΤΩΝΙΟ, ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΙΟ
- **ΛΟΓΟΙ ΕΟΡΤΙΟΙ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΟΙ**
- **ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ**
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΜΑΞΙΜΟ
- **ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ ΛΟΓΟΣ ΑΙΣΘΗΣΕΩΣ**
ΟΚΤΩ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
- **ΠΕΡΙ ΖΩΗΣ ΛΟΓΟΣ ΕΛΠΙΔΟΣ**
ΟΚΤΩ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ